

Emlékeim a drámapedagógia (h)őskoráról

Trencsényi László

Trencsényi Lászlóról

Őt aztán nem kell felvezetni. Mindenki ismeri. Csak azért írok, hogy dicsekedhessem. Lacit barátomnak tartom. Amikor a Drámapedagógiai Társasággal meglazultak a kapcsolataim, amikor már csak feladat nélküli örökös tiszteletbeli elnök lettem, vele alapítottam meg az új egyesületet, az Academia Ludi et Artist. Sok jó dogot csináltunk együtt, miközben ő professzor lett, én meg tanítókat képező tanár.

Egyébként írtam már róla laudációt is. A Történet pedig-ben is sokszor emlegetem.

Jó és megannyi színjátékos élménnyel teli iskolázás után (ideértve az egyetemet is, a 60-as évek végén) – az amatőr mozgalom akkori fellelegvárához, a Csikász István és Trencsényi Bori fémjelezte Balassagyarmathoz közeli Nógrád megyei falusi tanárkodás négy éves önkéntes „antiszámkivetése” után tértem vissza a főváros értelmiségi világába, 1974-ben. Furcsa visszatérés volt ez, ami az „értelmiségi világot illeti”: az úttörőközpont munkatársa lettem, a „kultúros”, s igen sokan a mundért látták rajtam/bennem (ez akkor már/éppen/még nem volt feltétlenül fényes mundér kívülről nézve, én sok – másutt magyarázandó – okból szerettem, vállaltam). Ezek rácsodálkoztak, hogy „onnan” is jöhet nyitott világú, értelmiségi gondolkodású személy. Persze, hogy jólesett, amikor régi ismerős akadt rám: aki a személyemhez mért mércével követelte rajtam a minőséget (ha úgy tetszik: a társadalomkritikai nézőpontot). Ilyen volt Mezei Éva, akinek lányaival együtt jártam iskolába, s örömmel köszönt rám annak idején egy furcsa, több indultól vezérelt, ún. „Gyermekesztétikai Hét” konferenciáján, a Városházán.

Akkor már készült a pécsi gyermek/úttörő színjátszó fesztivál kiírása. Így kerültem össze a Corvin tér legendás nemzedékének több tagjával (e tárgyban Debreczeniékkel, táncügyben Keszler Marikával, bábügyben Hollós Gizivel). Jó néven vették, hogy a fesztiválok körül a gyermek/politikai szervezet „komiszárjaként” tevékenykedőként elsőként radióztam ki a bornírt tematikai megkötéseket, a létszámkorlátot, s a zsűrik körül legyeskedvén (amúgy is igen fiatal ember voltam még ekkor) a progresszív kísérleteket támogattam.

Szerettem ezt a munkát, rengeteget tanultam, eljártam a „nagyok” tanfolyamaira egy-egy napra. Újabb rendezvényekre készültünk immár, együtt járván az országot. Egy pécsi éjszaka Mezei Éva szobájában tanultuk meg egyszerre a cseh (hangsúlyosan *nem* csehszlovák) vendégektől (Machková neve jut eszembe), hogy miképp kell jól virslit „főzni” – helyesen párolni, s hogy mennyire és miért más az improvizációkkal, kreatív játékokkal előkészített gyermekelőadás, mint a felnőttéssé utazó próbákkal. A fesztiválok programjában hovatovább fontosabb lett a bemutatóknál a megannyi szakmai kísérőprogram, megannyi játék, a „tanfolyamisták” (pécsiek, hévizek, demecseriek stb.) taroltak a „versenyprogramokon” is, ahol már helyezések sem voltak, hanem játékos, az egyedi teljesítményeket elismerő sajátos különdíjak (Gézamalac-díj stb.)

Neofita buzgalmunkban még a rendezvény nevét is átírtuk: „Dramatikus játszóköri országos találkozója”. Ebben persze volt önbecsapás, hiszen mégiscsak selejtezők után álltak pódiumra a mintaadó csoportok – de a kicsiknél beindult a Weöres-versekre játszott életérzés-ritmusjátékok sora (megannyi „paripámcsodaszépejtkő” rohangált szabadon a színpadon), s a kamaszoknál először a Janikovszky-kultusz erősödött (mint a gyerekek önmagukra-ismerésének irodalmi anyaga), de ezt is átlátható az improvizatív élet-etűdökre épített társadalomkritikai szociojátékok sora. Már nem kellett Lúdas Matyinak álcázni a nonkonformista gyereket, s Döbrögivé szublimálni a felnőtt hatalmasokat. Realista drámák jöttek egymás után sorra, belülről megformált hiteles előadásban – Gabnai munkái ebben úttörők voltak.

S közben hosszú gépkocsiutakon a „dolog nevét” kerestük. Alkotó dramaturgia? Kreatív dráma? – ezek csaknem fordítások voltak, már nem csehből, hanem angolból. S aztán egyszer rátalálunk a sokáig hegemón elnevezésre: drámapedagógia.

Egyesületalakítás – Tibor kezdeményezése, az egyik első civil kezdeményezés volt akkor, 1988-ban. Csoдавárás, minden pedagógiai kihívásra kínálható orvosság. Így lépett be a drámapedagógia immár az iskola, a pedagógia világába. Az én küldetésem is változott, hiszen munkahelyem is: a megújulást (önmagáét is) kísérletező „fellelgvár”, az Országos Pedagógiai Intézet munkatársa lettem.

S innen már csak egy ugrás, hogy a Nat-ba beleköveteljük a „táncot és a drámát”. De ez már egy másik korszak kezdete. Aztán alighanem mára ennek is vége. Kutatóból magam tanárképzővé lettem. Alapvetően „kukkolója” a drámapedagógiának – Takács Gábor megtisztelően ezt így írta rólam egy DPM-interjúban: „kapunyitogató ember”.

Most vajon melyik korszaknál tartunk?